

Joaquim Bauxell, en Quim del català

Poeta i activista cultural, va ser el primer professor que ensenyà català a Anglès. En els inicis del diari *El Punt*, va exercir com a mestre de correctors

En Joaquim Bauxell i Costa (Anglès, 1921-1997), autodidacte de convicció i de fet, treballà a la fàbrica Burés, com tanta gent de la seva estimada vila. Fill de la utopia de la vella filosofia anarquista, esperantista convençut, professor de català per Òmnium Cultural, durant molts anys va impartir classes de català a Anglès, Santa Coloma de Farners i Bonmatí. Ensenyà el que sabia de la nostra parla a molts correctors del diari *El Punt*, i mai no va voler cobrar res pel seu mestratge.

EMILI RAMS > TEXT

En Quim del català —així era conegut a Anglès— era un home senzill, educat i sobretot callat. No gosava aixecar la veu per no ofendre ningú. Postrat al llit quan era adolescent per malures inacabables, devorava com ningú tota la literatura que queia a les seves mans. Va trobar feina a la fàbrica Burés i, per fer-se un sobresou, els diumenges a la tarda anava a vendre entrades al cinema Ideal i després al Palàdium. Marxà d'aquesta seva pàtria tal com va venir: humilment, predicant amb l'exemple d'un treball seriós, constant, ben fet.

Tot refent la nostra parla

En plena postguerra, al barri de Cuc d'Anglès, es reunia un grup de lletraferits entre els quals hi havia en Quim, per fer poesies i parlar de literatura. En denominaven el Verger de l'Art.

Anys a venir, d'aquell embrió cultural va néixer Floricel, l'associació

sardanista i cultural anglesenca que l'any 1955 ja va organitzar el primer aplec de la sardana. Un dels socis fundadors fou en Quim Bauxell.

L'any 1966, Floricel estava presidida per Joan Toy, un jove president decidit a organitzar classes per ensenyar català. Diferents impediments i la manca d'un local per fer aquelles classes varen endarrerir l'esdeveniment. Finalment, un soci de Floricel, que va ser president de l'associació, Joan Pibernat, va cedir a l'entitat el local més emblemàtic i característic de la vila d'Anglès, l'Arcada de Can Verdaguier, situada en ple barri gòtic. Joan Pibernat, un republicà convençut, que exercia de sabater i de músic —havia format part

Postrat al llit quan era adolescent per malures inacabables, devorava com ningú tota la literatura que queia a les seves mans



MARIA TARRÉS, ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL D'ANGLÈS

>> Retrat d'en Quim Bauxell, amb la seva inseparable boina. Finals dels anys setanta del segle passat.

de l'orquestra l'As d'Anglès— sempre fou un activista cultural. En els programes d'anunci de ballades de sardanes, que organitzava Floricel, no deixava perdre l'ocasió per posar en Franco entre cometes: «Sardanes a la plaça “del Generalísimo”, altrament plaça d'en Pujol, per la cobla»... etc, etc.



MARIA TARRÉS, ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL D'ANGLÈS

>> A la dreta de la imatge, amb la boina, en Quim Bauxell; al centre, en Quim de les sardanes, ensenyant a ballar sardanes en el pati de les escoles de les Germanes Dominiques, d'Anglès. Finals dels anys setanta del segle passat.

Quim Bauxell i Joan Pibernat sempre foren dos amics inseparables. El primer tenia un caràcter molt dòcil, i en Joan era arrauxat.

Aquests dos personatges i l'aleshores president de Floricel, Joan Toy, i el vicepresident, Joan Vidal i Gayolà, foren els principals organitzadors de les primeres classes de català fetes a Anglès a la postguerra.

Les primeres classes de català

Pocs dies abans de començar el curs hi havia 50 alumnes inscrits, que es multiplicaren fins arribar a un centenar. Les classes començaren el dia 14 de febrer de 1967. Els professors escollits foren Quim Bauxell i Joan Pibernat, però la Guàrdia Civil va irrompre a la improvisada aula, i després de identificar la majoria d'alumnes i professors féu clausurar el curs.

Quim Bauxell, fidel al seu tarannà de no ofendre ningú, en el programa del XXXIII Aplec de la Sardana d'Anglès, corresponent a l'any 1987, deia: «El primer curs va acabar com el rosari de l'Aurora, és a dir, si us plau per força».



MARIA TARRÉS, ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL D'ANGLÈS

>> Sopar de fi de curs dels curssets de català a la desapareguda fonda de Can Selga, anys setanta del segle passat. Al centre, dret, Joan Pibernat; al seu costat a la dreta, Quim Bauxell i Quim Vila. A l'esquerra, la senyora Pibernat, Salvador Sunyer i Maria Carme Bover.

L'any següent no se'ls concedia permís per començar el segon curs. Els escoltes d'Anglès, que havien assistit massivament a les primeres classes, amb el rector, aleshores Jordi Puigdevall, i el vicari, Xavier Carbó, l'organitzaren al Trull, sota la protecció de la parròquia. Com que l'assistència d'alumnat no parava es va demanar auxili a Salvador Sunyer de Salt, que aleshores era l'únic que tenia el títol de la JAEC d'Òmnium Cultural.

Després de fer les classes al Trull, durant molts anys els curssets de català es feien a les aules del col·legi de les monges, organitzats per Floricel.

Al cap d'un any o dos de sortir, el *Punt Diari* va traslladar la seu al carrer Figuerola. En Quim Bauxell cada dia repassava el periòdic per assenyalar

Quim Bauxell cada dia repassava el periòdic per assenyalar les errades ortogràfiques, que trobava que eren moltes. Posteriorment, dos o tres dies a la setmana baixava a la seu del *Punt*, pagant-se l'autobús de la seva butxaca, sense cobrar mai ni cinc

les errades ortogràfiques, que trobava que eren moltes. Posteriorment, dos o tres dies a la setmana baixava a la seu del *Punt*, pagant-se l'autobús de la seva butxaca —sense cobrar mai ni cinc— per compartir amb els joves correctors els seus criteris lingüístics.

Cal recordar que en aquell temps només hi havia un altre diari en català, l'*Avui*. Aquest diari tenia un llenguatge molt acadèmic, cosa que es volia evitar en el *Punt*. Algun dia algú hauria de fer un homenatge a tot aquell estol de joves correctors i als mestres que cercaven un llenguatge periodístic nou, planer i popular.

El poble d'Anglès ha dedicat a la memòria de Joaquim Bauxell la nova biblioteca, que va ser inaugurada el dia 20 de febrer d'enguany pel Molt Honorable president de la Generalitat de Catalunya, Sr. Carles Puigdemont, que havia conegut en Quim quan treballava al *Punt*.

Emili Rams i Riera
és arxiver.